

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มีบทความจำนวนสิบสามชิ้น รวมบทปริทัศน์หนึ่งสื่อ เป็นการแสวงหาคำอธิบายต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในความเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย รวมถึงการสร้างกรอบคิดหรือมโนทัศน์ (concept) เพื่อหาคำอธิบายใหม่ ๆ ให้แก่สังคมที่ไม่แน่นอนนี้

บทความในวารสารสังคมศาสตร์เล่มนี้แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ *กลุ่มแรก* พยายามอธิบายปรากฏการณ์ที่อุบัติขึ้นใหม่ ยังไม่ลงตัว และมีความสับสนของเหตุการณ์ โดยใช้ปรากฏการณ์เพื่อสะท้อนความเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ดังพบในบทความเรื่อง *กรุงเทพมหานครฯ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19: พินิจผลกระทบของโควิด-19 จากมุมมองการผลิตพื้นที่* ของ พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ โดยเข้าไปสำรวจการจัดการปัญหาในช่วงโควิดของหน่วยงานรัฐ ที่พบความไม่ลงตัว ความไม่ลงรอย และชะรอยจะก่อให้เกิดปัญหาใหม่ ๆ ที่ซับซ้อนภายใต้ความเทอะทะของหน่วยงานรัฐในระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ทั้งนั้น การระบาดของโควิด-19 ทำให้เห็นปัญหาของประเทศไทยในหลายมิติ ทั้งยังเห็นว่าการระบาดของโควิด-19 ก่อให้เกิดความตึงเครียดของผู้คน ที่รัฐหรือหน่วยงานในหลายระดับไม่สามารถแก้ไขได้ บางส่วนต้องกักตัวอยู่ในพื้นที่ที่จำกัด ส่วนหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่ามาจากการจัดการที่ไม่ดีพอของรัฐ ดังพบในบทความเรื่อง *A Study of the Relationship between Stress and Mental Health of Students at Naresuan University During the Spread of the Covid-19* ของ Kantabhat Anusaksathien ที่ทำให้เราเข้าใจได้ดี sekali อีกทั้งบทความเรื่อง *Street-Level Policy Entrepreneurship and Digital Technology Promotion for Migrant Health Risk Communication Policy Implementation* ของ Chuthaporn Suntayakorn ช่วยให้เราเข้าใจการวางแผนระยะยาวต่อความเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ของอุบัติการณ์ของโรค และการวางแผนนโยบายของรัฐ

ส่วนบทความเรื่อง *การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนเหนือเมียนมา ศึกษาเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลัง ค.ศ.1988* ของ อรไท โสภารัตน์ ช่วยให้เราเข้าใจมุมมองในระดับภูมิภาคและโลก ต่อการจัดความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ในภูมิภาค

ขณะที่บทความเรื่อง *ภูผายอดด้าว: “กั๊กดัก” ความยากจนจากความทุกข์ทนในการต่อสู้อันยาวนานกับอุตสาหกรรมเหมืองแร่หินของกลุ่มอนุรักษ์เขาเหล้าใหญ่-ผาจันได ของ กิตติมา ขุนทอง* ที่ศึกษาการก่อให้เกิดความยากจนข้ามรุ่นผ่านโครงสร้าง

การจัดการอย่างยุติธรรมของรัฐผ่านวาทกรรมการพัฒนาที่แย่งยึดทรัพยากรของ
คนท้องถิ่น แม้ว่าชาวบ้านพยายามจะต่อสู้ในมิติต่าง ๆ ก็ไม่อาจเปลี่ยนโครงสร้าง
ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับประชาชนได้ ทำให้เขาเหล่านั้นตกอยู่ภายใต้
สถานการณ์คอบริมน้ำ ไม่สามารถลืมตาอ้าปากได้ แม้ว่าเขาจะพยายามถักทอ
ความสัมพันธ์ใหม่ผ่านการเคลื่อนไหวและการเลือกตั้ง เพื่อสร้างพื้นที่ทางการเมือง
ที่หลากหลาย แต่ก็ไม่สามารถเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์เดิมได้ เราสามารถเข้าไป
ดูการเลือกตั้งที่กลายเป็นพื้นที่ทางการเมืองใหม่ ๆ ได้จากบทความเรื่อง จากจักรกล
การเมืองสู่จักรกลอุดมการณ์: กรณีศึกษาการเลือกตั้งทั่วไป จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ.2566 ของ วีระ หวังสัจจะโชค และ พื้นที่ทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ในการ
เลือกตั้งระดับชาติ ของ ประสิทธิ์ ลิปรีชา

กลุ่มที่สอง สร้างและประยุกต์วิธีวิทยาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ใหม่ เพื่อที่
จะเข้าใจปรากฏการณ์ในสังคมภายใต้การมโนทัศน์และวิธีการที่หลากหลาย
เพื่อลบล้างหรือปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่มีมาแต่เดิม ให้สามารถตอบสนองต่อ
การเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดการถกเถียงและสร้างข้อเสนอใหม่ ๆ ได้ ซึ่งเกิดจาก
การประยุกต์ใช้ความคิดทฤษฎีในการอธิบายความซับซ้อนให้กระจ่างและมีที่ทาง
เพื่อแสวงหาทางออกใหม่ ๆ อาทิ บทความเรื่อง จากพระคุณที่สาม ถึง คศ.3: พลวัต
วิชาชีพครู ว่าด้วยอำนาจและสถานภาพทางสังคมในสังคมไทย ของ ภิญญพันธุ์
พจนะลาวัณย์ ประวัติศาสตร์ของอดีตกับการผลิตสร้างความรู้ในโลกตะวันตก:
พระเจ้า วิทยาศาสตร์ เหตุผล การรู้คิด หลังอาณานิคม และการพัฒนาของ ขวัญชนก
กิตติวาณิช การสร้างความทรงจำผ่านอาหาร: การศึกษาความทรงจำ, พื้นที่
และผัสสะ ของ พุทธิดา กิจดำเนิน แนวคิดความเป็นแม่กับบิดาธิปไตยทุนนิยม:
แม่ในสังคมไทย ของ เซอร์ริสา อินทร์พิมพ์ Book Review: High-risk Feminism in
Colombia: Women's Mobilization in Violent Contexts ของ กัมปนาท เบ็ญจนาวิ
และธัชชนก ลัตยวินิจ และ ตลาด สินค้าอุปโภคบริโภค และการก่อกบฏในล้านนาภายใต้
การปกครองของสยาม นัฏฐิญา แก้วแกมทอง และนภนต์ ภูมมา

กล่าวได้ว่า ความพยายามเข้าใจปรากฏการณ์ร่วมสมัย ของบทความ
ในวารสารสังคมศาสตร์เล่มที่ท่านเห็นอยู่นี้ เป็นการเปิดมุมมองใหม่ ๆ ต่อความ
เปลี่ยนแปลง อีกทั้งชี้ให้เห็นพลวัตของการศึกษาสังคมศาสตร์ ที่ต่างไปจาก
ความเข้าใจเดิม ๆ แต่ชี้ชวนให้เราเข้าใจเงื่อนไข และวิธีการใหม่ ๆ เพื่ออธิบาย
ปรากฏการณ์อย่างลึกซึ้งและซับซ้อน ทั้งยังแสวงหาทางเลือกใหม่ในการอธิบาย
เป็นการท้าทายต่อความคุ้นชินที่มีมาแต่เดิม

ท้ายที่สุด บทความในเล่มนี้มีเนื้อหาหลากหลาย และครอบคลุมความรู้
สังคมศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เป็นการหาหนทางในการอธิบาย
ปรากฏการณ์ทางสังคมในโลกที่ซับซ้อน และแสวงหาความรู้ เพื่อหลุดออกจากอคติ
ต่าง ๆ เพื่อถากถางพื้นที่ของการถกเถียงแลกเปลี่ยนทางวิชาการอย่างเสรี และเปิดกว้าง
ค้นหาหนทางออกจากปัญหาอย่างสันติและอารยะ ด้วยหวังว่า บทความวิจัย บทความ
ทางวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ ที่ได้ตีพิมพ์กับวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวรจะช่วยเติมเต็มปณิธานข้างต้น

ท้ายที่สุด ทางวารสารขอขอบคุณผู้อ่านที่ให้การสนับสนุนวารสารในทุกช่องทาง
โดยเฉพาะความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ทางวารสารจะนำไปปรับปรุง และพัฒนาต่อไป

ชัยพงษ์ สำเนียง
บรรณาธิการ